

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyní Mgr.
Karolínou Tylovou, LL.M. ve věci

žalobkyně: X, narozena X
státní příslušnost X
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 1. 2022, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 31. 1. 2022, č. j. X, se zrušuje a věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně domáhá zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalovaného, jímž žalovaný žalobkyni podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) neprodloužil doplňkovou ochranu.
2. Ze správního spisu vyplynulo, že žalovaný rozhodnutím ze dne 16. 8. 2019, č. j. X, udělil žalobkyni doplňkovou ochranu podle § 14b zákona o azylu na dobu 24 měsíců, jelikož byla doplňková ochrana udělena a opakovaně prodloužována nezletilým dcerám žalobkyně, o které tato řádně pečovala a zajišťovala veškeré jejich potřeby. Nezletilé dcery byly tehdy na žalobkyni materiálně, sociálně i emocionálně závislé a její nucený návrat do vlasti by měl na jejich život nepříznivý dopad. Žalovaný proto přistoupil k udělení doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny.
3. Žalobkyně podala dne 26. 7. 2021 žádost o prodloužení doplňkové ochrany. Byla si sice vědoma, že v jejím případě opadly důvody pro udělení doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny podle § 14b zákona o azylu tím, že její dcery nabyly zletilosti, žádala však, aby bylo při posouzení žádosti přihlíženo k čl. 8. Úmluvy o ochraně základních lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Upozornila, že obě dcery, ač v současnosti již zletilé, stále studují a jsou tedy nezaopatřené. Žalobkyně považovala za žádoucí, aby mohla být dcerám oporou v každodenních záležitostech, přispívat na jejich studia a životní potřeby.
4. V pohovoru ze dne 10. 11. 2021 žalobkyně uvedla, že žádost podala hlavně kvůli dětem, které žijí v České republice a o které se musí starat a dále z důvodu probíhajícího vojenského konfliktu v oblasti Luhanska, odkud pochází. Tedy ze stejných důvodů, pro které žádala o udělení mezinárodní ochrany v minulosti. Dále vypověděla, že poslední místo jejího bydliště, které se nachází v Ruskem kontrolované oblasti, je vyrabované a zničené. Možnost přesídlení v rámci Ukrajiny žalobkyně neměla, jelikož na obyvatele Luhansku se ve zbytku země pohlíží jako na nepřátele. Uvedla, že ukrajinský jazyk téměř zapomněla a pokud by ve vlasti mluvila rusky, mohla by dostat pokutu a lidé by se na ni špatně dívali. Dále vysvětlila, že v České republice chce setrvat zejména kvůli svým dcerám. Jsou sice již zletilé, stále však studují a chystají se nastoupit na vysokou školu. Na výchově dcer se podílí také matka žalobkyně se svým manželem. Všichni žijí v domě matčina manžela, fungují jako jedna domácnost a vzájemně si přispívají na chod domu. Vycestováním žalobkyně by utrpěly zejména rodinné vazby s dcerami. Dodala, že její matka a její manžel stárnou a mohlo by se stát, že dcery nebudou mít na území České republiky žádného blízkého příbuzného.
5. Napadeným rozhodnutím žalovaný žalobkyni doplňkovou ochranu podle § 53a odst. 4 zákona o azylu neprodloužil. Při svém rozhodování vycházel ze spisového materiálu k řízení ve věci mezinárodní ochrany žalobkyně, informací z cizineckého informačního systému ze dne 20. 10. 2021 a 28. 12. 2021 a dále z informací, které shromáždil během správního řízení, zejména pak z Informace norského Centra informací o zemích původu (LANDINFO) - Ukrajina: Vnitřně vysídlené osoby, ze dne 16. 4. 2020, Informace MZV ČR, č. j. 102763-6/2021-LPTP, ze dne 22. 2. 2021, Informace OAMP Ukrajina - Situace v zemi, ze dne 30. 6. 2021, Informace Ukrajina: Hodnocení Ukrajiny jako bezpečné země

původu, Stav: červenec 2021 a Zprávy AP: Krize na Ukrajině je soubojem dvou pohledů na svět, ze dne 24. 1. 2022, zdroj ČTK.

6. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný poukázal na skutečnost, že k udělení mezinárodní ochrany ve formě doplňkové ochrany bylo u žalobkyně v minulosti přistoupeno za účelem sloučení rodiny s jejími tehdy nezletilými dcerami požívajícími doplňkové ochrany. Dcery žalobkyně mezitím dosáhly zletilosti a doplňkové ochrany se dne 30. 6. 2021 vzdaly, neboť v České republice získaly trvalý pobyt. Došlo tedy k zániku důvodu, na základě kterého byla doplňková ochrana žalobkyni udělena.
7. Žalovaný následně posuzoval další skutečnosti, které by mohly odůvodňovat udělení doplňkové ochrany z jiného důvodu, než pro který byla tato ochrana žalobkyni původně udělena. Předně se věnoval otázce, zda žalobkyni v zemi původu hrozí nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Dospěl přitom k závěru, že takové skutečnosti ze spisového materiálu nevyplývají. Za nevěrohodné označil tvrzení žalobkyně, že za dobu svého tříletého pobytu mimo vlast téměř zapomněla ukrajinštinu. Tvrzení o nemožnost komunikaci v ruském jazyce pak považoval za nepodložené a upozornil na to, že tuto skutečnost žalobkyně nikdy předtím netvrdila, ani ji neoznačila za důvod žádosti podané v roce 2018. Neztotožnil se ani s tím, že by měli být vnitřně přesídlení obyvatelé z Luhanské oblasti v jiných částech Ukrajiny utlačováni. Podle informace LANDINFO má místní obyvatelstvo k vnitřním vystěhovalcům kladný postoj a všeobecně není problém s jejich začlenění do společnosti. Žalobkyně ostatně své obavy ničím nepodložila a z její výpovědi vyplývá, že sama podobné problémy nikdy neměla. Žalovaný tedy uzavřel, že žalobkyni v případě návratu nehrozí přímé a bezprostřední nebezpečí.
8. K otázce naplnění důvodů § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu žalovaný s odkazem na informace, z nichž vycházel při svém rozhodování, uvedl, že na Ukrajině neprobíhá totální konflikt. Nelze konstatovat, že by byl každý civilista již z důvodu své přítomnosti na území vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy. Žalobkyni proto v případě návratu nehrozí žádné individuální ohrožení života nebo tělesné integrity. S odkazem na zázemí žalobkyně v zemi původu žalovaný uzavřel, že žalobkyně může v případě návratu do vlasti požádat o pomoc rodinu, která zde stále žije, využít registrace jako vnitřně přesídlené osoby a získat hmotnou pomoc nebo se přihlásit do některého z programů na podporu bydlení. Žalovaný dále doplnil, že si je vědom zpráv o možné eskalaci konfliktu Ukrajiny s Ruskou federací, nelze nicméně předvídat, jak se situace vyvine, jelikož obě země jsou v otevřené informační a hybridní válce již od roku 2014.
9. Dle žalovaného by vycestování žalobkyně rovněž nebylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Žalovaný odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, z níž vyplývá, že samotná existence rodinných vazeb nemůže odůvodňovat udělení mezinárodní ochrany. Aktuální tvrzení žalobkyně o nutnosti posouzení jejího případu ve vztahu k čl. 8 Úmluvy a zohlednění jejích rodinných vazeb na území České republiky v kontextu tvrzené nemožnosti jejího návratu do vlasti, považoval žalovaný za otázku již vyloženou v odůvodnění předchozího rozhodnutí a shledanou nedůvodnou pro udělení doplňkové ochrany. Žalovaný připomněl, že primární zázemí dcerám žalobkyně poskytuje již od dvanácti let jejich babička. V současnosti se již nejedná o emocionálně a sociálně závislé nezletilé.

Obě dcery jsou plnoleté, dokončují maturitní ročník a v České republice pobývají na základě povolení k trvalému pobytu. Jedná se tedy o samostatné dospělé ženy. Žalobkyně přitom

na území nepobývala nelegálně a nebylo jí uloženo správní vyhoštění. Svůj pobyt proto může legalizovat pomocí institutů obsažených v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon

o pobytu cizinců“). Za závažnou překážku tomuto kroku nelze považovat ani povinnost krátkodobě vycestovat na Ukrajinu.

10. Ve včasné podané žalobě žalobkyně namítala, že žalovaný nevzal v potaz důležité skutečnosti, které tvrdila ve své žádosti. Neposoudil, že žalobkyně své matce a jejímu manželovi, kteří jsou již vyššího věku, se zajištěním svých dcer pomáhá. Žalobkyni nemůže být kladeno k tíži, že dcery poslala v době vypuknutí konfliktu na Ukrajině, kdy sama z Ukrajiny odjet nemohla, do bezpečí. Je důležité, aby s dcerami byla i nyní, v době, kdy jsou sice již zletilé, nicméně i nadále ve věku blízkém dítěti a nezaopatřené. Žalobkyně v podrobnostech odkázala na svou argumentaci týkající se čl. 8 Úmluvy obsaženou v žádosti o prodloužení doplňkové ochrany.
11. Žalobkyně se dále věnovala současné bezpečnostní situaci na Ukrajině. Konstatovala, že agrese ze strany Ruské federace sama o sobě odůvodňuje udělení doplňkové ochrany, v jejím případě její prodloužení. Žalovaný vycházel při hodnocení situace na Ukrajině z neaktuálních informací z počátku roku 2021. Napadené rozhodnutí bylo vydáno v době, kdy bylo známo, že Rusko chystá vůči Ukrajině agresi. Již v lednu 2022 bylo jasné, že bezpečnostní situace na Ukrajině se rapidně zhoršuje. Žalobkyně proto navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
12. V písemném vyjádření k žalobě žalovaný zopakoval, že k udělení mezinárodní ochrany ve formě doplňkové ochrany bylo v případě žalobkyně přistoupeno pouze z důvodu naplnění zvláštního zřetele hodných důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14b odst. 1 zákona o azylu, tedy za účelem sloučení rodiny. V případě samotné žalobkyně však neshledal existenci jakýchkoliv dalších zákonných podmínek pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Dcery žalobkyně se dne 30. 6. 2021 doplňkové ochrany vzdaly, neboť na území České republiky získaly povolení k trvalému pobytu. Tím došlo k zániku důvodů, na základě kterých byla žalobkyni doplňková ochrana udělena. Žalovaný dodal, že této situace si byla žalobkyně vědoma, což výslovně potvrdila i ve své žádosti o prodloužení doplňkové ochrany. Žalovaný považoval žalobu, odůvodněnou především čl. 8 Úmluvy, za nedůvodnou. Zároveň zdůraznil, že s ohledem na datum vydání napadeného rozhodnutí nemohl situaci vzniklou po datu vydání rozhodnutí, tedy invazi Ruské federace na území Ukrajiny, hodnotit. S ohledem na shora uvedené žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl.
13. V replice k vyjádření žalovaného žalobkyně zopakovala, že žalovaný vycházel při hodnocení bezpečnostní situace na Ukrajině z neaktuálních zdrojů. Hrozící konflikt byl všeobecně známou informací již před datem vydání napadeného rozhodnutí. Pro podporu své argumentace odkazovala na příspěvek Amnesty International, příspěvek zpravodajského serveru idnes.cz, zpravodajského serveru CBC News a příspěvek

zpravodajského webu Rádia Svobodná Evropa. Žalovaný neunesl důkazní břemeno ohledně prokázání skutečností, které nasvědčují tomu, že žalobkyni nehrozilo v případě návratu do vlasti nebezpečí. Ukrajinu lze navíc v současnosti označit za zemi, v níž probíhá totální konflikt, a u žalobkyně jsou proto naplněny důvody pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu.

14. Základním pravidlem rozhodování správních soudů je přezkum rozhodnutí správního orgánu na základě skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Citované pravidlo odráží přezkumný charakter správního soudnictví. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.) správní soudy posuzují to, zda správní orgán na základě skutečností, v té době existujících a řádně a v potřebném rozsahu zjištěných, a na základě právního stavu platného v době jeho rozhodování rozhodl po právu. Rozhodování soudu není dalším stupněm správního řízení.
15. Z tohoto obecného pravidla však existují výjimky, vyžadované ústavním pořádkem, mezinárodním právem či právem EU, a to i v situaci pozdějších změn skutkového stavu. K prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. však soudy přistupují s obezřetností (srov. k tomu obecně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2020, č. j. 6 Afs 176/2019-31).
16. Jedna z těchto výjimek plyne z práva EU, konkrétně ze směrnice 2013/32/EU (tzv. procedurální směrnice). Podle čl. 46 odst. 3 směrnice platí, že členské státy zajistí, *aby účinný opravný prostředek obsahoval úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně*. Tento požadavek práva EU je tedy přímo použitelný na řízení před krajským soudem.
17. Pokud by soud rozhodoval podle skutkového stavu ke dni vydání rozhodnutí žalovaného, napadené rozhodnutí by zřejmě obstálo. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je zřejmé, že

k udělení mezinárodní ochrany ve formě doplňkové ochrany bylo u žalobkyně v minulosti přistoupeno výhradně za účelem sloučení rodiny, jelikož žalobkyně na území České republiky pečovala o dvě nezletilé dcery, kterým byla doplňková ochrana udělena dříve. Ty však v mezidobí nabyly zletilosti, získaly trvalý pobyt a doplňkové ochrany se vzdaly. Žalobkyně však s odkazem na čl. 8 Úmluvy považovala za žádoucí, aby s dcerami zůstala i nyní, kdy jsou nadále ve věku blízkému dítěti a především nezaopatřené.

18. Samotné prokázání existence rodinného života však ještě neznamená povinnost státu automaticky rozhodnout o udělení či prodloužení doplňkové ochrany. Krajský soud odkazuje na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2015, č. j. 1 As 84/2015 - 24, v němž tento soud konstatoval, že *„ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu nevylučuje, že by zásah do rodinného a soukromého života cizince mohl představovat, a to ve velmi výjimečných případech, důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Bylo by to možné např. v případech, kdy by si žadatel vytvořil na území České republiky takové rodinné či případně osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do jeho rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území České republiky (srov. rozsudek ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 - 71, a ze dne 17. 9. 2010, č. j. 2 Azs 14/2010 - 92). Každé vycestování cizince, a to zvláště v případě jeho předchozího dlouhodobého*

pobytu v České republice, může obecně představovat zásah do jeho rodinného a soukromého života. Nicméně zákon o azylu poskytuje ochranu až v případech nepřiměřeného zásahu.“ Konkrétní okolnosti je nutné zvážit a posoudit případ od případu. Je přitom nezbytné rozlišovat mezi zákazem pobytu na území a nutností vycestování s možností návratu. Správní orgán proto při svém rozhodování musí zhodnotit, zda by nepřiměřeným zásahem do rodinného či soukromého života mohla být již samotná nutnost pouhého vycestování z území České republiky (srov. s rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012-28, a ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013-35). Žalovaný tyto okolnosti podrobně a pečlivě posuzoval. Uvedl mimo jiné, že primární zájem dcerám žalobkyně poskytuje její matka. V současnosti se navíc jedná o zletilé samostatné ženy, které mají na území České republiky trvalý pobyt. Žalobkyni navíc pobyt na území zakázán nebyl. Může a mohla jej tedy legalizovat jiným způsobem podle zákona o pobytu cizinců, jak ostatně učinila její matka a dcery. Žalovaný tedy dospěl ke správnému závěru, že by v případě vycestování žalobkyně na Ukrajinu nedošlo k nepřiměřenému zásahu do jejího rodinného a soukromého života.

19. Žalobkyně ale již v řízení před žalovaným také uvedla, že pochází z Luhanské oblasti nacházející se na východě Ukrajiny a že má strach kvůli špatné bezpečnostní situaci v této oblasti. Žalovaný v napadeném rozhodnutí souhlasil s tím, že je situace v dané oblasti problematická, nicméně žalobkyně má podle něj možnost své problémy vyřešit pomocí vnitřního přesídlení do některé z bezpečných částí země původu. Tato teze s ohledem na současný ozbrojený konflikt probíhající na celém území Ukrajiny neobstojí. Vyhrocení konfliktu a ruská invaze na území Ukrajiny jsou skutečnostmi, které nebylo možné předvídat. Žalovanému proto nelze vyčítat, že tento vývoj nepředpokládal a nezpracoval úvahy o něm do napadeného rozhodnutí. Krajský soud však při posouzení žaloby musel zohlednit aktuální dění na Ukrajině, které domněnku o bezpečných částech Ukrajiny spolehlivě vyvrací. Je obecně známou skutečností, že napětí na rusko-ukrajinské hranici se zásadně proměnilo dne 24. 2. 2022, kdy ruské ozbrojené síly v několika směrech na Ukrajinu přímo zaútočily, a vypukla válka, která dosud trvá.
20. Správní soudy nemohou plnit funkci dalšího stupně správního řízení. Nemohou tak za žalovaného provést nové úplné posouzení skutkového stavu, na jehož základě by mohly rozhodnout, že je kvůli novým skutečnostem žalobkyni třeba udělit jednu z forem mezinárodní ochrany upravených v zákoně o azylu či ji odkázat na využití institutu dočasné ochrany ve smyslu zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace. Je tedy na žalovaném, aby znovu posoudil aktuální situaci na Ukrajině a důsledky plynoucí z toho pro žalobkyni.
21. Vzhledem k výše uvedenému krajský soud zrušil napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 78 s. ř. s., vázán čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice, a to s ohledem na změnu situace v zemi původu žalobkyně, která nastala po vydání napadeného rozhodnutí.
22. V dalším řízení je žalovaný vysloveným právním názorem soudu vázán dle § 78 odst. 5 s. ř. s.
23. Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první s. ř. s., podle kterého účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.

24. Žalovaný v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně byla sice v řízení úspěšná, výslovně však uvedla, že nárok na náhradu nákladů řízení neuplatňuje. Proto soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Liberec 10. květen 2022

Mgr. Karolína Tylová, LL.M.
samosoudkyně